ఎదురీత

రైలు దిగి ఇంటికి వచ్చి స్నానంచేసి కాఫీ తాగుతుండగానే తల్లి చెప్పిన మాట విని ఆశ్చర్యపోయింది నిర్మల. తెల్లబోతూ అర్థంకానట్టు చూసింది. అసలు కూతురు ఇంట్లోకి అడుగుపెట్టగానే ఆ మాట చెప్పటానికి ఉగ్గబట్టుకుని ఎదురు చూసింది కమలమ్మ. కాఫీ గ్లాసు అందిస్తూ. "చూశావుటే. నీ ఫ్రెండ్ జానకి ఎంత పని చేసిందో!" అందావిడ ఉపోద్ఘాతంగా. "ఏం చేసింది...." ఆరాటంగా అడిగింది నిర్మల. ఏం చేసింది-కొంపదీసి అఘాయిత్యం చేయలేదుకదా, ఒంటరిగా బతకలేక పిల్లలకింత విషంఇచ్చి తనింత తిందా....అరక్షణంలో మనసులో మెదిలాయి రకరకాల ఆలోచనలు. తల్లి మొహంలో కనబడిన తిరస్కారభావం చూడగానే అలాంటిది కాక, ఇంకేదో జరిగిందేమో ననిపించింది. "మళ్ళీ పెళ్ళి ఏమన్నా చేసుకుందా. "ఏం చేసిందమ్మా" ఆరాటంగా మళ్ళీ అడిగింది.

"మళ్ళీ పెళ్ళేమన్నా చేసుకుందా-"

"అలా అయినా బాగుండును.... ఈ దొంగచాటు పనులు కాకుండా అలా ఎవడినో చేసుకున్నా ఎవరూ ఏం అనుకునేవారు కారు. అవ్వ, మొగుడుపోయిన రెండునెలలకే....ఆ సుధాకర్ లేడూ....అదే వాళ్ళాయన ఫ్రెండుట- ఆ బ్యాంకు లోనే పని చేస్తాడట, వాడ్ని తెచ్చుకుని ఇంట్లోనే పెట్టుకుంది డైరెక్ట్‌గా. నాలుగు నెలలనుంచీ వాడితోనే ఉంటోంది తెలుసా."

"ఛా....ఏమిటమ్మా ఆ మాటలు - నీవుకూడా అలా మాట్లాడుతావేంటి?" బాధగా అంది నిర్మల.

"నేననడం ఏమిటే, ఊరంతా చెప్పుకుంటున్నారు. అది చేసిన వెధవ పనికి అందరూ తిట్టిపోస్తున్నారే-వాళ్ళ ఫ్లాట్‌లో ఉంటారే మధుసూదనరావుగారు, ఆవిడ అంతా చెప్పుకొచ్చింది భాగోతం మొగుడు పోయిన రెండునెలలకే వాడొచ్చి ఇంట్లో తిష్టవేశాడట. భోజనం, పడక అంతా ఇంట్లోనేట. నిప్పు లేందే పొగ రాదు-వూరికే తిని కూర్చుని జనం చెప్పుకుంటారా - ఆ మధుసూదనరావుగారి భార్య చెప్పింది అంతా. అంతా ఛీ కొడ్తున్నారట. ఎంత ధైర్యం....ఎంత బరితెగించింది. చూడు. లోకం ఏమనుకుంటుందోనన్న యింగితంఅన్నా ఉండొద్దూ........యిద్దరు పిల్లల్ని పెట్టుకుని యిదేం వెధవపని. మొగుడు చచ్చిన రెండునెలలకే మొగుడు

లేకుండా ఉండలేని స్థితికి వచ్చిందా. వళ్ళు కొవ్వెక్కి...." కమలమ్మ తిరస్కారంగా అంది.

నిర్మల ఆ మాటలు నమ్మలేకపోయింది. జానకి తనకి చిన్నప్పటినించి స్నేహం. మనిషి మెతక. బిడియస్థురాలు. గట్టిగా తనకేం కావాలో కూడా చెప్పలేని పిరికి. అలాంటిది ఇంత తెగింపు ఆమెలో వచ్చిందంటే అపనమ్మకం అనిపించింది. స్కూలుమాష్టరు తండ్రికి మూడో ఆడపిల్లగాపుట్టిన ఆమెకి ఏ విషయంలోనూ చాయిస్‌గానీ, స్వంత అభిప్రాయంగానీ లేక, వున్నా చెల్లక....తండ్రి మెట్రిక్ చదువాపేసి ఇంక చదివించలేనంటే తల దించుకుని కన్నీళ్ళు పెట్టుకుంది. పంతొమ్మిదేళ్ళకే బ్యాంకు గుమాస్తాతో పెళ్ళి తూతూ మంత్రంలా జరిపించేస్తే తల దించుకుని పుస్తె కట్టించుకుని....పదేళ్ళ కాపురంలో ఇద్దరు పిల్లల తల్లి అయి ఒద్దికగా, ఉన్నదాంతో తృప్తిగా బతికే లోయర్ మిడిల్‌క్లాస్ గృహిణి - బ్యాంకు లోను తీసుకుని వూరికి అవతల కొత్తగా కట్టిన ప్లాట్లు చవకగావస్తుంటే అప్పుచేసి చిన్న ఇల్లు కొనుక్కున్నారు. తమకంటూ ఓ ఇల్లుండాలని లోను తీర్చుకుంటూ చాలా ఇబ్బందులు పడడం తెలుసు తనకి. ఇద్దరూ ఓ వయసువాళ్ళయినా, అంతస్తులో తేడాఉన్నా చిన్నప్పటినించి మెట్రిక్‌వరకూ క్లాస్‌మేట్స్ కనుక జానకితో స్నేహం బాగానే ఉండేది. తను ఈ పదేళ్ళలో ఎమ్మేచేసి పెళ్ళి చేసుకుని విశాఖపట్నం వెళ్ళిపోయింది. అప్పుడప్పుడు పుట్టింటికి వచ్చినప్పుడు జానకిని కలిసేది. ఆర్నెల్ల క్రితం జానకి భర్త ఏక్సిడెంటులో పోతే అది ఏడ్చిన ఏడ్పుకి గుండెలు తరుక్కుపోయాయి. ఇటూ ఆటూ ఆదుకునేవారెవరూ లేక, ఉన్న ఆధారం భర్త అంత చిన్నతనంలో పోతే, పిల్లలను పెట్టుకుని నేనెలా బతకాలే, దిక్కులేని దాన్నయిపోయానే అని అది ఏడ్చిన ఏడుపు గుండెల్ని పిండింది. అలాంటి జానకి ఆర్నెల్లు తిరక్కుండానే ఇంతకి తెగించే స్థాయికి ఎదిగిందంటే నమ్మశక్యంగా లేదు నిర్మలకి.

"ఏమిటోనమ్మా, లోకం....ఇదిగో పులి అంటే అదిగో తోక అంటారు. అసలు సంగతి ఏమిటో తెలియకుండా యిలా అనుకోవడం ఏమిటి...." నిర్మల ఏదో అనబోయింది.

"ముందు నేనూ అలాగే అనుకున్నానే. ఆ మధ్య నాకుబజార్లో కనిపించిందే జానకి. నన్నుచూసి సిగ్గులేకుండా నవ్వుతూ పలకరించింది. మనిషి శుభ్రంగా హాయిగా ఉంది. బొట్టు అదీ చక్కగా పెట్టుకుంది."

"అమ్మా - ఏమిటమ్మా ఆ మాటలు, బొట్టు అందరూ పెట్టుకుంటున్నారు ఇప్పుడు...."

"సర్లే....అదలా ఉంచు." పిన్నిగారూ బావున్నారా. నిర్మలెప్పుడొస్తుంది అంటూ మాట్లాడింది. నాకు లోపల్లోపల మండిపోతూందేమో. నాకెందుకులే అని వూరుకుందామనుకున్నా వూరుకోలేక పోయానే అనుకో, మాటల్లో అడిగినట్లు ఫలానా మధుసూదనరావుగారు మీ ఫ్లాట్స్‌లోనే ఉంటారుగా ఆవిడ చెప్తూ ఉంటుంది నీ కబుర్లు అన్నా" అంతే. దాని మొహం మాడిపోయింది. తన సంగతి అంతా తెల్సిపోయిందనుకుంది. "ఆవిడ మీకు తెలుసా, అహా, నాకుతెలియదు ఆ విషయం" అంది నవ్వు మొహాన పులుముకుని.

"ఏమిటి జానకీ, యిదేం బాగాలేదు....ఆవిడ నీ గురించి ఏమిటేమిటో చెప్పింది. నీవూ, నిర్మలా వేరుకాదు నాకు....నీ గురించి యిలాంటి మాటలు వినాల్సి వస్తుందనుకోలేదు-" అన్నాను నిష్ఠూరంగా. మరింత మొహం మాడిపోయిందనుకో. "ఏమిటి, ఏం చెప్పిందావిడ!" తెలీనట్టు అడిగింది. "అదే....మీ యింట్లో ఎవరో సుధాకర్ అని వుంటున్నాడుట కదా ..." నిష్కర్షగానే అడిగేశాను- "అవునండి ఉంటున్నాడు....నాకు పేయింగ్ గెస్ట్‌గా....అదికూడా అందరికీ బాధేనా-" అంది ఆవేశంగా. పేయింగ్ గెస్టట....మంచి పేరే పెట్టింది. చేస్తున్న వెధవపనికి. వయసులో ఉన్న మనిషి ఇంకోడిని తీసుకొచ్చి యింట్లో పెట్టుకుంటుందా. లోకం హర్షిస్తుందా....ఆ మాత్రం ఇంగితం ఉండొద్దూ...."

"అమ్మా....నిజంగా పేయింగ్‌గెస్ట్‌గానే తీసుకుందేమో - మొగుడుపోయాడు. డబ్బుకోసం పెట్టుకుందేమో-" జానకిగురించి ఇంకేమీ ఆలోచించలేక అంది నిర్మల.

"ఊరుకోవే....దానికి నీ వత్తాసు........సిగ్గులేకపోతేసరి. పేయింగ్ గెస్ట్ కావలిస్తే ఏ ఆడవాళ్ళనో తీసుకోవచ్చుకదా. మొగుడి స్నేహితుడిని అదీగాక పెళ్ళి కాని వాడ్ని యింట్లో పెట్టుకుంటుందా...." కమలమ్మ కోపంగా అంది. "అలా అడిగానని మొహం తిప్పుకుని వినవిన వెళ్ళిపోయింది తెలుసా" అంది ఆవిడ.

"ఏంటోనమ్మా-జానకి అలాంటిది కాదనిపిస్తోంది నాకు. నిజానిజాలు తెలుసుకోకుండా అందరిలా మనమూ అనడం బాగులేదు. నీకు మాత్రం తెలీదా చిన్నప్పటి నించి దాన్ని-"

"తెలుసు కనుకే బాధ- తెలిసున్న పిల్ల కనుకే ఏమిటిది ఛా అన్పిస్తోంది. లోకంలో జరిగేవన్నీ మనం పట్టించుకుంటామా.... తెల్సినది కాబట్టే ఛా....ఛా అంటున్నాను." మనసులో దాచుకున్న ఆ మాట చెప్పేసి బరువు దించుకున్నట్లు ఆవిడ వంటింట్లోకి వెళ్ళిపోయింది. జానకితో మాట్లాడి గాని ఓ నిర్ణయానికి రాదలచలేదు నిర్మల.

* * *

తలుపు తీసి నిర్మలని చూడగానే జానకి మొహంలోకి ఒక్కసారిగా వెలుగు వచ్చింది. "నీవా" అంది ఆనందంగా. అంతలోనే మబ్బులు కమ్మిన సూర్యుడిలా మొహం నల్లబడింది.... "రా లోపలికి. చాలా రోజులయిందే ఈసారి వచ్చి-" అంది మామూలుగా ఉండడానికి ప్రయత్నిస్తూ. "చాలా రోజులేమిటి, అన్నెల్లు అయింది. అది సరే.... ఎలా ఉన్నావు.... ఏం చేస్తున్నావు.... బ్యాంకులో ఉద్యోగం ఇచ్చారా...., అటు ఉద్యోగం, ఇటు ఒంటరిగా పిల్లలతో ఎడ్జస్ట్ అయి ఉంటావు ఈపాటికి...." కూర్చుంటూ అంది నిర్మల చుట్టూ చూస్తూ. రెండు బెడ్‌రూముల ఫ్లాట్ అది.... ఒక బెడ్‌రూం తాళం వేసి ఉంది. ఆదివారం .. ఆ సుధాకర్ ఇంట్లో లేడు కాబోలు అనుకుంది నిర్మల.

"ఏదో వున్నాను.... బతుకు ఈడ్చాలి గదా.... పిల్లల కోసమేనా బతకక తప్పదు కదా .. యిప్పుడిప్పుడే పరిస్థితులతో అడ్జస్ట్ అవగలిగే మనస్థయిర్యం వచ్చింది. భగవంతుడే ఆ ధైర్యం ఇస్తాడేమో" విషాదంగా అంది.

"బ్యాంక్‌లో క్లాస్‌ఫోర్ ఉద్యోగమే ఇచ్చారే....?"

"మరేం ఇస్తారు. నా చదువు తెల్సుగదా- మెట్రిక్ చదివిన నాకేం వస్తుంది అంతకంటే. ఏదో ఈకొత్త రూల్స్ పుణ్యమా అని భార్యలకీ, లేదా డిపెండెంట్స్‌కీ యిస్తున్నారు కనక బతికిపోతున్నాం నాలాంటి వాళ్ళం. ఏమిటో మొదట్లో అటెండర్ ఉద్యోగం అంటే ఏదో చిన్నతనంగా ఉండేది.... మాలాంటి మధ్య తరగతి వాళ్ళం యిటూ కాకుండా, అటూ కాకుండా వున్నాం. చిన్నతనం అనుకుంటే రోజులు వెళ్ళాలిగా. ఇప్పుడు అలవాటయిందిలే" అంది శుష్కహాసం చేస్తూ-

"మీ ఆయన ప్రావిడెంట్ ఫండు, గ్రాట్యుటి అవి వచ్చేశాయా...."

"ఆ.... వచ్చాయి.... ఏ మాత్రం గనక.... పట్టుమని పదేళ్ళు, అందులో రెండేళ్ళు మొదట్లో ఎక్కడో చేశారు. ఈ ఎనిమిదేళ్ళది ఏ మాత్రం వస్తుంది. అందులో కొంత లోనుగా యింటికోసం తీసుకున్నారు కదా.... ఏదో వచ్చింది కొత్త అప్పుగా చెల్లు కట్టాను.... ఏదో పాపం ఆ సుధాకర్ ఉండి ఆ పనులన్నీ చేసి పెట్టారు గనక గానీ లేకపోతే నా వల్ల అయ్యేది కాదు...."

సుధాకర్ పేరు మాటల్లో రావడంతో సుధాకర్ గురించి అడగడానికి యిదే సమయం అన్పించింది నిర్మలకి- "జానకీ, నేనో మాట అడుగుతే ఏం అనుకోవు కదా...." నిర్మల సందేహంగా అడిగింది.

"హుం...." జానకి అదోలా నవ్వింది. "నాకు తెల్సు! నువ్వేం అడుగుతావో, సుధాకర్ గురించేనా నీ ప్రశ్న. అడుగు, అడుగు. అందరిలా నీవూ అను. ఎవడినో ఇంటో తెచ్చి పెట్టుకుని కులుకుతున్నావా అని అడుగు, మొగుడు పోయిన రెండు

నెలలకే మరో మగాడి పొందు కావల్సి వచ్చింది అని మొహాన ఉమ్మేయడానికే వచ్చుంటావు.... అడుగు అడుగు. ఏం అడగదల్చుకున్నావో మహారాణిలా అడుగు. యీ నాలుగు నెలలనించి అందరి మాటలు విని బాధపడే స్టేజినించి దాటిపోయాను. మరేం ఫరవాలేదు. అడుగు-" వ్యంగ్యంగా మొదలుపెట్టి, ఆవేశంతో ముగించింది. జానకి మొహం ఎర్రబడి, కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరిగాయి. "జానకీ...." నిర్మల దెబ్బ తిన్నట్టు చూసింది. "జానకీ ... ఆ మాటలన్నీ నేనూ నమ్మాననుకుంటున్నావా.... నమ్మలేకే అసలు సంగతి నిన్నే అడగాలని వచ్చాను. ఊనోటా, ఆనోటా వినడం కంటే నీ ద్వారా వినడమే నయం అనుకుని వచ్చాను. నిన్ను అడిగే అధికారం లేద నుకో— అయినా స్నేహితురాలిననుకుంటే, చెప్పాలనుకుంటే చెప్పు ..."

"నిర్మలా.... ఈ ఆర్నెల్లుగా నేను పడిన వేదన చెప్పుకోవడానికి నీవుతప్ప నాకింకెవరున్నారు.... కానీ, నిజంగా నేనేం పాపం చెయ్యలేదు అంటే నీవు నమ్ము తావా. నా పిల్లల మీద ఒట్టేసి చెపుతున్నాను. అంటే నమ్మాలి నీవు." కళ్ల తుడుచు కుంటూ గద్గదికంగా అంది.

"ఛా.... ఊరుకో.... నాకు తెలుసు.... ఇవేవో పుకార్లని.... మా అమ్మ తోనూ అదే అన్నాను...." నిర్మల ఓదార్పుగా అంది.

"అవును. ఆఖరికి మీ అమ్మగారు కూడా మొఖానే అడిగేశారు. నిర్మలా.... సుధాకర్ ఆయనకి స్నేహితుడే. నాకు తోడబుట్టిన వాడితో సమానం. నిజంగా నా కష్ట కాలంలో అన్నివిధాల అతను ఆదుకున్నాడే. ఆయన పోయాక ఆఫీసు డబ్బులు రావడానికి, నాకుద్యోగం రావడానికి ఎంత తిరిగి చేశాడో.... అతని రుణం తీర్చుకో లేనిది అనుకో.... "అది సరే.... బాగానే ఉంది. కానీ ఈ గొడవేమిటి. యింట్లో ఎందుకుంటున్నాడు అతను.... నలుగురూ నాలుగు విధాల అనుకునే అవకాశం...." "చెపుతా ఉండూ- నిర్మలా నీకు తెలుసా, నాకు ఇటు అటు ఈ సమయంలో ఆదు కునే వారెవరూ లేరని— అటు నాన్నగారు పోయారు. ఇటు మామగారూ అత్తగారూ ఉన్నవాళ్ళకే దిక్కులేక పెద్దకొడుకు ఇంట్లో ఉన్నారు. ఇంక ఈ పిల్లలిద్దరిని పెట్టుకునే బతుకీడ్చాలి అనుకుంటే భవిష్యత్తు భూతంలా భయపెట్టి రెండునెలలు కుళ్ళి కుళ్ళి ఏడ్చాను. ఆ సమయంలో దేవుడే పంపినట్టు పాపం సుధాకర్ కేవలం ఆయన స్నేహితుడిగా నామీద సానుభూతితో సాయం చేశాడు. ఉద్యోగం ఏదో ఇప్పించారు. ఆ డబ్బు ఆ డబ్బుతో ఒకటొకటిగా రోజులు వెళ్ళదీయవచ్చు-ఆయన ఉండగా లోను తీసుకుని ఈ ప్లాటు తీసుకున్నాం కదా, నెల నెల దీనికి పదిహేను వందలు లోను కట్టాలి. వచ్చే ఆ జీతం తిండికే సరిపోతుంది. ఈ అప్పు ఎలా తీర్చను ...లేకపోతే యిల్లు వదులుకోవాలి, వదిలితే యీ నీడ కూడా లేకపోతే ఒక్క గదికే ఏడెనిమిది వందలు అద్దెలు పోసి అద్దింట్లో బతకాలి-ఇల్లు పోతే మళ్ళీ జన్మలో

కొనడం నా వల్ల అయ్యే పనా— ఏం చెయ్యాలి భగవంతుడా అన్నదిగులుతో ఉన్న నాకు సుధాకర్ దారి చూపించాడు. ఇతడు బ్యాచిలర్. ఏదో రూము తీసుకుని హోటల్లో భోంచేస్తున్నాడు. ఇంట్లో రెండు బెడ్ రూములున్నాయి కనుక....అటాచ్ బాత్ ఉన్న బెడ్ రూము అద్దెకి తీసుంటానన్నాడు. ఎలాగో ఇంట్లో ఉంటాడు కనుక భోజనం అదీ కూడా యిక్కడే తింటూ పేయింగ్ గెస్ట్‌గా ఉండి మొత్తం పదిహేను వందలు ఆ లోనుకి తను డబ్బు కట్టేస్తానన్నాడు...."

"పేయింగ్ గెస్ట్‌గా కావాలంటే పోనీ ఎవరినైనా ఆడవాళ్ళని పెట్టుకుంటే యీ మాట వచ్చేది కాదు కదా ..." నిర్మల మధ్యలోనే అడ్డింది.

"నిర్మలా, నిజం చెప్పనా. అసలు సుధాకర్ ఆ మాట అనగానే ఆనందంతో అంత దూరం ఆలోచించలేదు. అసలు లోకం ఏమనుకుంటుందోనన్న ఆలోచన కూడా రాలేదు. నా ప్రాబ్లమ్ సాల్వ్ అయిపోయింది, ఇల్లు నాకుంటుంది అన్న సంతోషంతో అతని ప్రపోజల్‌కి ఎగిరి గంతేసినట్లు వప్పేసుకున్నాను. పాపం సుధాకరూ నాకేదో సాయం చేస్తున్నాననుకున్నాడే కాని యిలాంటి మాటలు వినాల్సి వస్తుందని అతనూ అనుకోలేదు. నీరూ నిజంగా సుధాకర్ నాకు తమ్ముడి లాగే ఉన్నాడే. ప్రతిదానికి నాకు సాయంగా వుంటాడు. నా అన్నతమ్ములు నేను చచ్చానో, బతికానో కూడా పట్టించుకోలేదు. ఎలక్ట్రిసిటీ బిల్ కట్టడం, లోన్ కట్టడం, పిల్లలకి ఏదన్నా కావలిస్తే అన్నింట్లో ఇంటి మనిషిలా వున్నాడు. అలాంటి అతని గురించి లోకం ఏదో అను కుంటూంది అన్నది కూడా రెండు నెలలవరకూ నాకు అర్థం కాలేదు...." వ్యథగా అంది.

"అసలు ఇదంతా ఎలా మొదలయింది.... ఈ అపవాదు ఎవరారంభించారు...."

"ఎవరారంభిస్తారు- ఇరుగు పొరుగు, అందులోనూ ఈ ఫ్లేట్ లైఫ్‌లో మనింట్లో ఏం జరిగేదీ అందరికీ తెలుస్తుంది. అందరికీ ఎవరొచ్చేదీ, ఎవరు పోయేది అన్నీ కనిపిస్తూనే ఉంటాయి. గట్టిగా మాట్లాడుకున్నా వినిపిస్తాయి. "యీ అబ్బాయి ఎవరూ" అంటూ ఆరాలు మొదలెట్టారు. నేనూ తెలివి తక్కువగా ఏదో కజిన్ బ్రదర్ అనేదో చెప్పకుండా మా వారి స్నేహితుడు అంటూ చెప్పాను. "అదేమిటి, ఇక్కడే ఉంటాడా, ఇక్కడే పడుకుంటాడా...." లాంటి వ్యంగ్యపు విసుర్లతో ఆరంభించినా తెలుసుకోలేని మొద్దుని అనుకో.... వీళ్ళు వాళ్ళు చెవులు కొరుక్కోవడం, పనిమనిషి వీళ్ళిలా అన్నారు, వాళ్ళిలా అంటున్నారు అంటూ కబుర్లు మోసుకు వచ్చేది. చాకలి, పాలవాడు అంతా సుధాకర్‌ని వింతగా చూడటం.... కొన్నాళ్ళకి

ఎదురింటావిడ, పక్కింటావిడ అంతవరకు నామీద జాలి, సానుభూతి కురిపించిన వాళ్ళు నా మొహం మీదే తలుపు వేయడం, పలకరించినా తిరస్కారంగా వెళ్ళి పోవడం.... పిల్లల్ని కూడా మా పిల్లలతో కలవనీయక పోవడం లాంటి సాధింపు చర్యలు ఆరంభించారు. మొత్తం వున్న పదిహేను ఇళ్ళవాళ్ళు నేను పబ్లిక్‌గా మొగుడు చచ్చిన రెండు నెలలకి బరితెగించి మొగాడి కోసం కరువు వాచినట్లు ఎవరినో పెట్టుకుని కులుకుతున్నట్లు తేల్చేశారు."

"వున్న సంగతి చెప్పకపోయావా-"

"ఎందుకు చెప్పలేదు- డైరెక్ట్‌గా అడిగినవారికి, అడగనివారికి పేయింగ్ గెస్ట్‌గా ఉంటున్నట్లు చెప్పాను- ఎగతాళిగా "మంచిపేరు దొరికింది", "భలే సదుపాయమే- అన్నింటికి సరిపోయే పేయింగ్ గెస్ట్‌లు ఎంతమందికి దొరుకుతారు" లాంటి మాటలు పిల్లిమీద, ఎలుకమీద పెట్టి వాళ్ళలో వాళ్లు అనుకోవడం నేను వినేట్టు, నేను బయట కనిపిస్తే చాలు మొహాన తలుపు దఢాలున వేయడం, మూతి తిప్పుకోవడం.... తిరస్కారంగా చూడడం.... అబ్బ.... నిర్మలా లోకం అంతా నామీద పగ పట్టినట్టు ఎందుకు ప్రవర్తిస్తారు. నా బతుకు నన్ను బతకనీయకుండా నన్నెందుకిలా మాటలతో చిత్రవధ చేస్తారు. మొగుడు చచ్చిన ఓ స్త్రీ మీద సానుభూతి లేకపోగా యీ మాటలు...." జానకి గొంతు రుద్ధమయింది.

"సుధాకర్‌కిఇదంతా తెలుసా అతనేం అంటాడు...."

"అతనికీ ముందు కొన్నాళ్లు తెలియదు- ఈ బిల్డింగ్ అసోసియేషన్ ప్రెసిడెంట్, సెక్రటరీ, ఓ రోజు అతన్ని పిలిచి, ఇవి సంసారులుండే కొంపలు మీరిలా బరితెగించిపోతే ఎలా అన్నట్లు మాట్లాడారుట. పాపం సుధాకర్ అర్థం కాక బిత్తర పోయాడుట. అంతకుముందు జరిగిన విషయాలు అతనికి ఎలా చెప్పాలో అర్థం కాక నేను చెప్పలేదు. ఆ రోజు పాపం అతను అవమానంతో, సిగ్గుతో తలెత్తలేక పోయాడు.

"వదినగారూ, ఏమిటండీ యిది. వీళ్ళు మనుషులేనా-ఓ స్త్రీ, పురుషుడు కలిసి ఉంటే ఓ నీచబంధం తప్ప వీళ్ళకేం తట్టదా. మీరిన్నాళ్లు నాకెందుకు చెప్పలేదు...." అన్నాడు. అంతా విని అతను కోపం వచ్చి- "ఇది మా పర్సనల్ మాటర్, నేనెందుకు ఉన్నానో, ఆవిడ నన్నెందుకు ఉంచుకుందో అడిగే హక్కు మీకులేదు. మీ ఇంట్లో ఎవరుంటున్నారో, ఎవరెడుతున్నారో మేమడిగామా-" అంటూ దులిపేసి వచ్చాడుట. ఆ రోజునుంచి సూటిపోటి మాటలు మరింత ఎక్కువయ్యాయి. ఇదివరకు ఇన్‌డైరెక్ట్‌గా అనేవాళ్లు డైరెక్ట్‌గానే సిగ్గులజ్జా విడిచేసిన వాళ్ళకేం చెప్పలేం, బరితెగించిన వాళ్ళకేం అంటూ మొదలుపెట్టారు కసిగా.

"పోనీ సుధాకర్‌ని పంపించేసి, ఇంకెవరినన్నా...." నిర్మల మాట పూర్తి కాలేదు. "నిర్మలా నీవూ అలాగే అంటావా...." కోపంగా చూసింది జానకి.

"ఈ వెధవజనం కోసం, యీ కాకుల కోసం నా తోడుని వదులుకోవాలా. మొదట్లో బెంబేలు పడిపోయాను. ఏడ్చుకునేదాన్ని-కుమిలిపోయేదాన్ని. వీళ్ళమాటలు విని నాలో ఏదో తెగింపు వచ్చేసిందే. అనుకోనీ వెధవల్ని నేనెందుకు కేర్ చెయ్యాలి అని పంతం వస్తూంది...."

"అవుననుకో, కాని జనం మధ్య ఉండాల్సినవాళ్ళం. నీకూ పిల్లలున్నారు. ఇలాంటి చెడ్డపేరు వస్తే రేపు వాళ్ళ పెళ్ళిళ్లు ....సమాజంలో ఉంటూ ఎదిరించి బత కడమూ కష్టమే... మనుషులకు కనిపించేదే నిజం అని నమ్ముతారు... న్యాయానికి కళ్లు లేనట్టే, సమాజానికి కళ్లు తప్ప చెవులుండవు...." "అయితే ఏం చెయ్యమం టావు—సుధాకర్‌ని పంపించేసి అవస్థ పడమన్నావా....ఎవరి కోసమో నా స్వలాభం వదులు కోవాలా.... వీళ్ళ ముందు తప్పు చెయ్యకపోయినా తల దించుకోవాలా.... ఈ అన్నవాళ్ళంతా రేపు నాకు సాయం చేస్తారా...."

నిర్మల ఆలోచనలో పడింది. ఆఖరికి "వుండు, మీ సెక్రటరీ మధుసూదన రావుగారు మాకు బాగా తెల్సు, ఆయనతో మాట్లాడి....ఏదో ఆలోచిస్తాను, నేచెప్తా నుండు...."అంది సాలోచనగా.

* * *

ఆరోజు....ఆ అపార్ట్‌మెంట్స్‌లో అందరినీ సమావేశ పర్చింది నిర్మల. నిర్మల చెప్పిందానికి సగం అయిష్టంగానే అంగీకరించింది జానకి. పిల్లల భవిష్యత్తు ఆలోచించు ఓడిపోవడం ఇష్టం లేకపోయినా అంగీకరించింది.

"చూడండి....మిమ్మల్నందర్నీ ఇక్కడ సమావేశపరచింది మీకున్న కొన్ని అపోహలు తొలగించడానికి. జానకి నా చిన్ననాటి మిత్రురాలు.- దాని దురదృష్టం కొద్దీ భర్త చిన్నతనంలో పోయాడు. ఏదో బ్యాంకివాళ్ళ ధర్మమా అని ఓ ఉద్యోగం. భర్త ముందుచూపుతో ఓ ఇల్లు ఉండబట్టి రోడ్డున పడకుండా, ఎవరిముందూ చెయ్యి చాచకుండా దాని పిల్లలని పెంచుకోగలుగుతోంది. అలాంటి ఆమెకి....ఇక్కడ మీరందరూ ఇళ్ళుకొనుక్కొని ఉన్న ఓ కుటుంబంలా ఓ చోట ఉంటున్నారు. యిదొక పెద్ద సంసారంలాగా కలిసి మెలిసి, అపార్ట్‌మెంట్‌ల వాళ్లుండాలి. కాని దురదృష్టవశాత్తూ మీరందరూ తనకి సహాయం, సానుభూతి చూపాల్సిందిపోయి"— "మా సానుభూతులు, సహాయాలు ఆవిడకెందుకండి—" ఎవరో వెనకనుంచి కిసు క్కున నవ్వారు. "అదే ఈ రోజు మీ అందరి అపోహలూ తొలగించాలనే మీ

అందరినీ రమ్మన్నాను. డబ్బు అవసరం కోసం స్వంత సోదరుడి లాంటి సుధాకర్‌ని యింట్లో పేయింగ్‌గెస్ట్‌గా పెట్టుకుంది తను."

"నన్ను పెట్టుకుంటే ఉండనన్నానా!" ఏ యువకుడో వెనుకనుంచి చిలిపిగా అన్నాడు. అంతా నవ్వారు. నిర్మల తీక్షణంగా చూసింది- "ప్లీజ్! మీరంతా చూస్తే చదువుకున్నవాళ్ళలా ఉన్నారు. కాస్త సంస్కారం కనబరచండి. తోటి స్త్రీ మీద స్త్రీకైనా సానుభూతి లేకుండా మాట్లాడటం అన్యాయం. ఇంతకీ మీ అందరికి సుధాకర్‌ని ఆమె బరితెగించి ఇంట్లో పెట్టుకున్నదనేగా అభ్యంతరం-అందుకే మీ అపోహ తొలగించడానికే రమ్మన్నాను-" నిర్మల గుమ్మంలోంచి వెళ్ళి ఓ పళ్లెం పట్టుకు వచ్చింది. అందులో వెలుగుతున్న దీపం, కుంకం, స్వీటు, రాఖి, ఓ సోదరి. సోదరుడికి పవిత్రంగా కట్టే రాఖీ. అది ఈరోజు మీ అందరి ముందూ సుధాకర్‌కి కడుతుంది. అతన్ని మీ అందరిముందూ సోదరుడిగా స్వీకరిస్తుంది. ఇది కేవలం మీ అపోహ తొలగించడానికి. మిమ్మల్ని నమ్మించాల్సిన అవసరం తనకు లేకపోయినా, నేను వప్పించాను. ఓ కుటుంబంలా కల్సిమెల్సి ఉండాల్సిన చోట అనహ్యమైన మాటలు, అపోహలు వుండకూడదని నేనే సలహా యిచ్చాను...." సుధాకర్ ఇటు రండి...." నిర్మల అంది.

"మంచి ఐడియాలే. ఓ దారం ముక్క కట్టేస్తే, కట్టించేసుకుంటే ఇంక వెనకాల ఏ నాటకాలాడినా ఫరవాలేదు. బలే సలహా ఎవరో అన్నారు. నిర్మల అటు తీక్షణంగా చూసింది. జానకి చేతిలో రాఖీ విసిరికొట్టింది. క్రోధావేశాలతో ఎగిరి పడ్తున్న గుండెలతో, "చూశావా, నిర్మలా, వీళ్ల ఎలాంటి మనుష్యులో....హు.... దారం ముక్కట-ఆ దారం పోగులే మీ మీ బ్రాహ్మణత్వం చూపుకోడానికి పవిత్ర జందెంగా వేసుకుంటున్నారు. ఈ పతివ్రతలందరూ మెడలో కట్టించుకునేదీ ఆ దారం పోగులే. హు....రాఖీ పవిత్రత ఏమిటో తెలియని వీళ్ళనా నీవు నమ్మించాలనుకున్నావు...." ఆవేశంగా అంది-అందరివంకా తిరస్కారంగా చూస్తూ "మీరంతా ఒక మాట ఇస్తే ఈ సుధాకర్‌ని ఈ క్షణంలో పంపేస్తాను"-"అందరూ ప్రశ్నార్థకంగా చూశారు. "ఇక్కడ పదిహేను ఇళ్ళున్నాయి. మీరంతా నెలకి తలా వందా ఇస్తే నా ఇంటి అప్పు తీర్చుకుంటాను. అప్పుడు సుధాకర్‌ని పంపేస్తాను—ఏం ఇస్తారా?" జానకి హేళనగా అంది. "మాకేం పట్టింది...." అదే నా ఇబ్బందులు మీకు అనవసరం అయినప్పుడు, నా జీవితంలో ఏ విషయంలోనూ కలుగజేసుకునే అధికారం మీకు లేదు. ఇది నా స్వవిషయం...." ఆవేశంగా అంది. సుధాకర్ జరుగుతున్నదంతా చూసి, ఏదో నిర్ణయించుకున్న వాడిలా పళ్లెంలో కుంకుమభరిణె తీసుకుని జానకి ముందుకు వచ్చాడు. "నిర్మలగారూ! చాలు, ఈరోజు ఈ జరుగుతున్నదానికి ఫుల్‌స్టాప్ పెట్టేస్తాను....జానకిని పెళ్ళాడి అందరి నోళ్ళు మూయి

స్తాను...."ఆవేశంగా అన్నాడు. "నాయనా, ఈ పని ముందే చేసి ఉంటే మేము నోరు మూసుకుని వుండేవాళ్ళం కదా" హేళనగా అన్నారు ఎవరో. జానకి సుధాకర్‌ని తీక్షణంగా చూసింది-అడుగు వెనక్కి వేసింది. "ఆగు, సుదాకర్, ఇదేం సినిమా కాదు- ఎవరో ఏదో అన్నారని కుంకం పెట్టేస్తే పెళ్ళయిపోడానికి....ఆవేశంతో పిచ్చిపని చేసి వదినగారూ అని పిల్చిన పిలుపుకి అపవిత్రత అంటగట్టకు....ఇద్దరు పిల్లల తల్లిని, మొగుడు పోయిన దాన్ని పెళ్ళాడాల్సిన ఖర్మ నీకేంటి-నేనేం రంభను కాదు. అందం చూసి చేసుకోడానికి. ఐదువేలు తెచ్చుకుంటున్నావు. చక్కటి పిల్ల నీకు దొరుకుతుంది - నా మీద జాలితో, ఆవేశంతో చేసి, నీవాళ్ళతో విరోధం తెచ్చుకుని, ఆవేశం తగ్గాక పిచ్చిపని చేశానని, నీవు బాధపడి, నన్ను బాధపెట్టి మన జీవితాలు నరకం చేసుకోవద్దు. ఎవరికోసమో ఇలాంటి పని చెయ్యకు. మన మధ్య ఉన్న అనుబంధాన్ని, పవిత్రతని ఈ మూర్ఖులు అర్థం చేసుకోకపోతే అలాంటివాళ్ళ కోసం మనం బాధపడక్కరలేదు. నీ పెళ్ళయ్యే వరకు ఇక్కడే ఉండు. రేపటి నుండి నా జోలికి ఎవరైనా వస్తే పోలీస్ కంప్లైంట్ యిస్తాను నన్ను హరాస్ చేస్తున్నారని. వెళ్ళండి. అందరూ వెళ్ళండి. మీ ఇష్టం వచ్చినట్టు మీరనుకోండి. నాకేం అక్కరలేదు." జానకి ఆవేశంగా అందరినీ దులిపేసి విస విస వెళ్ళిపోయింది.

అమాయకురాలు, ఎలా బతుకుతుందో అన్న జానకి, అట్టే చదువుకోని జానక్కి ఎంత ధైర్యం వచ్చింది....నీటి ప్రవాహంలో పడిన వారికే నీటికి ఎదురీదే ధైర్యం, సాహసం వస్తాయి గాబోలు! గదిలో పెట్టి కొడితే పిల్లి కూడా పులి అవుతుందంటే ఇదేనేమో! ఈ సమాజాన్ని ఎదిరించి బతకాలంటే మొండిధైర్యం, తెగింపు ఉండాలి జానకిలాంటి నిస్సహాయులకి! అది పరిస్థితులే కల్పిస్తాయేమోనని పించింది నిర్మలకి. ★

దూరపు కొండలు

సాయంకాలం అయిదు గంటలు దాటింది. అప్పటిదాకా ఎండకి యిళ్ళల్లో మగ్గిన మనుషులు చల్లగాలికి బయటికి రాసాగారు.

జానకి అప్పుడే వంట ముగించి, స్నానం చేసి తెల్ల చీర కట్టుకుని, మల్లె మొగ్గలు పట్టుకుని డాబా ఎక్కింది. పిట్టగోడమీద కూర్చుని పూలు గుచ్చుకుంటూ